

Omibus sacrifici, vel qui da elemosynam facit, & consentiat, ut toto illo tempore celebratio differatur, donec alii sacrificat; ex consensu enim partis bene potest celebratio Misericordia; rursumque differi, quia scient, & coventi non sit injuria ad paucos etiam dies potest differi, quia non est morsa notabilis. Quid autem intelligentiam sit per modicum tempus, seu quanta intelligatur modica dilatio pro qualitate huius materie Ledetima, Villalobos, Diana, Lugus, Averla, Capensis consentat ad quinquaginta, vel sexaginta dies, & Pontius noster addit septuaginta, ut per tot diebus possit anticipare. Addit dies si pugnatur Misericordia acepere: addit tamen Averla qu. 11. cit. sect. 18. quod est validè advertendum pro urgentia rerum posse contingere, ut etiam unius etie dilatio sit nimia; ut si quis homine Misericordia perat pro lice eadem die dicenda, pro infirmitate agorantur, & similibus, ita ut prae gravem culpam dilationis teneretur etiam Sacerdos restituere stipendium declarata.

DISPUTATIO XX. DE MATRIMONII SACRAMENTO.

JAM diximus disputat. 16. quest. 4. agendo de ordine tractationis Sacramentorum referre, quo ordinis tractaverie de Sacramentis in particulari, & infideles. Ratum in se includit legitimam, & ad rationem Sacramentorum, per quod majorum acquirit firmatum, & indissolubilitatem, qua ratione dicitur ratum, ut docet Inno. III. in cap. Quanto de divortiis, dum inquit: *Etsi matrimonium verum inter infideles existat non tam ex ratione, quia ut ait Glossa, dissolvi potest: inter fideles autem non tantum legitimum, sed & ratum existit, quia habet rationem Sacramentorum, ac proprie est indissolubile.* Matrimonium tandem dicitur consummatum, quando reali corporis usu, & legitima conjugum copula perficitur, & compleetur.

ARTICULUS PRIMUS.

An Matrimonium sit Sacramentum, & in quo essentialiter consistat.

Primò convenient Doctores, quod sicut in prima mundi conditione matrimonium à Deo institutum est, tamen officium naturae, cùm dixit conjungens Adam cum Eva Genes. 2. *Reliquis homo patrem suum, & matrem suam, & narrabat uxori sua, & erant duo in corne una, ut fuisse* Scutofestit. 4. d. 26. cit. sub lit. H. & Q. & nos cum ipso 4. d. 7. qu. 1. a. 2. ita in suis mundi initiactione per Christum facta Sacramenti dignitas illi adjuncta est, ita ut Matrimonium, quod inter fideli legite contrahitur, sit ex ipso Christi Domini institutione verum, ac proprie dictum nova legis Sacramentum, & hoc est veritas de fide definita in Concil. Flor. in decreto Eugenii, & in Trid. sess. 24. cap. un. & can. 1. damnatur, qui dixerint non esse Sacramentum nova legis: & eadem veritas constat ex universali, & perpetua Ecclesiæ traditione à tempore Apostolorum, & ex SS. Patrum testimonio, qui Matrimonium Sacramenti nomine vocant, eiq; proprium Sacramentum effectum tribunt, scilicet, gratia collationem, unde August. 1. de fide, & opertus cap. 7. inquit in Ecclesiæ nuptiarum sacramentum vinculum, verum etiam Sacramentum ira commandat, ut non licet viro uxorem suam alteri tradere, & de bono conjugali c. 18. in nobis nuptiis plus uales sanctius Sacramentum, quam facultas ueteri, & Ambt. 1. de Abraham c. 7. ait enim, qui conjugi thorum polluit, peccare in Deum, & iisque gratiam facere, ac Sacramenti uelut amittere conseruit, & Cyrilus Alexandrinus l. iii. Joc. 22. voca nuptias sanctas, & ait Christum nisi institutione sanctificata se principium nostræ nativitatis, & ius nuptiis preparasse gratiam hominibus. Tandem etiam ratione suadetur, nam cerimonia externa cum significacione rei faciat, & cum annexa promissione gratia est Sacramentum: matrimonium autem in leg. Evangelica est hujusmodi, nam ex contractu celebratis viri cum foemina efficient obligacionem perpetuam est ceremonia externa, & signum sensibile: ad etiam rei facia significatio, quod duplex est, una est coniunctio.

QUESTIO PRIMA.

De essentia, & institutione Matrimonii.

Matrimonii nomine, quod etiam conjugium, & connubium appellari solet, intelligitur legima; ma; vi; & mulieris conjunctio individuam vita; societatem continens, ut docet Catechismus Romanus part. 2. cap. 1. esse autem licitum, ac honestum contra quoddam Hæreticos in pluribus Conciliorum definitum. Grangeri cap. 11. can. 8. Brachar. can. 11. Tolter. 1. & aliis, expresse eum docuit Apostolus 1. Corinth. 7. Qui Matrimonio jungit Virginem suam, bene facit, & si nuptiæ Virgo, non peccavit, inquit Scotus 4. diff. 26. questione unicentrum ex relatis, sed etiam ex naturalibus fuisse demonstrat. Matrimonium, etiam ut a Sacramento prescindit, esse actum licitum, & honestum, quia nimis est medium proportionarium ad finem per se bonum, & honestum; scilicet, ad filiorum procreationem, & generis humani propagationem eo modo, quo docet humanam naturam; solet autem dividit matrimonium in legitimum, ratum, & consummatum; legitimum dicitur illud, quod legitimo confunditur.

QUESTIO I. ARTICULUS I.

459

Cio Christi sponsi cum Ecclesia, altera vero est conjunctio vii cum formina per dilectionem, & christianam charitatem, ut significat Paulus ad Ephes. 5. *Viri diligite uxores, uerbas, fecis Christus Ecclesiam, ubi etiam verba illa subdit.* *Sacramenum hoc magnum est, quibus verbis Tridentinum ait loc. c. infiniti, quod matrimonium sit Sacramentum.* Quando autem Christus hoc Sacramentum instituerit, Doctores non eodem modo discurrent, quamplures dicunt Christum hoc Sacramentum instituisse in nuptiis Canæ Galilee Jo. 2. ed quod aliqui Patres doceant Christum ha prefazienti nuptias sanctificare s; led plane in ea factio nihil profus de Matrimonio instituit, ut fecit, quando alia Sacraenta instituit. Quare Scotus loci cit. inquit hujus Sacramenti institutione planius non polle deducit, quia ex illis verbis a Christo prolatis Matth. 19. *Quod Deus conjugie, hominem separare: licet enim ibi secundum approbatum contractum institutum Gen. 2. & per consequens illam non instituit; instituit tamen Sacramentum, feliciter contrahendum ad dignitatem Sacramentorum ex eius, quod potest accipere illo verbo, quod additur, *Quod Deus conjugie, hominem separare: ut non intelligatur ibi communio pro institutio matrimonii consummari dicuntur, ac proprie distinguuntur in ratione, & consummatio, ut diximus, & quamvis de ratione matrimonii consummatus sit copula, quia per hanc propriè consumatur, & completur, tamen ab illo habet subtilitatem matrimonii, quod dicitur ratum.* Aliqua tamen est difficultas inter Doctores, quid importet hoc vinculum, ut habet vim denoniamandi contrahentes ligatos, quamdiu vivunt, quedam enim dixerunt esse relationem aliquam realem ex contractu prævio inter conjuges resultantem; ali vero dicunt esse relationem rationis, quia actione præterita consensus non inducit vinculum ex natura actionis physice, sed qua moralis est, & subest legi, & in futuris. Sed plane ut diximus loco cit. nec oportet, nec expedire hoc vinculum matrimoniale explicare per relationem veræ, & proprie realem, non per relationem veræ, & proprie rationis; sed potius explicandum est per denominationem realem extinctam ex ipsorum contractu præterito derivatam; hoc enim per se sufficit, quia ex illis veris, & proprie conjuges manent inter se colligati cum dicto dominio, & subiectione; neque ad ipsorum statua relatione, aut forma reali distincta, ac fuso loco cit. ostendimus.*

4. Secundo ad declarandum, in quo essentialiter ratio Matrimonii constituit, horat Doctor loc. cit. sub lit. O. vers. De quinque contractu. ut diximus qu. x. cit. art. 1. ab initio tria in matrimonio diliguntur debere, scilicet matrimonium tripliciter sumi posse. Primum pro vinculo inter conjuges, quod consistit in relatione mutua obligationis, seu dominii, & servitutis, quia hinc inde corpora traduntur in potestate in ordine ad finem contractus, quae relatio est moralis, seu rationis, materialiter, & permanens. Secundo sumitum matrimonium, pro ipsa contractu in fieri, ex quo manat vinculum illud, tamen quaececum est, & consistit in actione illius transiuncti contrahendi inter conjuges, quando matrimonium hoc secundo modo, sumptum se habet ad matrimonium primo modo dictum, sicut causa in fieri, quemadmodum generatio ad paternitatem, vel postea sicut baptizari, & ordinari ad characterem. Tertiù tandem sumitum pro Sacramento, sicut signo sensibili causante gratiam, & est similitudin in fieri, & simili est, & non est cum matrimonio secundo modo sumptu, id eoque non semper manet, nec in aliquo permanenti constituit, addit autem Doctor acceptiōem hujus vocis matrimonii esse equali, sicut ponatur quae primò illa importare, sed hoc minime afficeret illa, sed potius dicendum, quod hoc nomen absoluē prolatum directe, & principaliiter significat primum, hoc est, vinculum ipsum jam explicatum in recto; alia vero duo, non nisi cognoscatur, & in obliquo, ita ut post secundo dicuntur, dicitur translatio, quia in hoc convenient, tamen in genere cum quoquecum alio contractu, quilibet enim contractus fundatur in eo, ut, ut, ut, mutua autem translatio explicat hinc mutationem dictionis omni contractu communem: corporum suorum significationem ex parte per se, ut per se, & ad predictum finem, scilicet ad procreandam problem, sunt differentia translationis, cum contrahentes ad hanc speciem contractus, cum sicut illa definitio huc omnia explicet, recta, & sufficiens constet debet, & cum exco incidat definitio Matrimonii consuetu in iure Canonico, & Civili ex Alexandre Tercio desumptu in cap. illud quoque de presumptione quod est, conjugium maritalis viri, & mulieris inter personas legitimas indutum, ut in iustitiam recipi, quam etiam Magister sent. assignavit, & Scotus approbat. d. 17. q. 1. nam per ly Consilio explicatur Matrimonium in ratione contractus: uniuersum enim per voluntates mutuas, per ly Matriculari, excluduntur conjugio fornicaria, per ly viri, & mulieris, excluduntur persona ejusdem fœderis, que non sunt matrimonii capaces, & dicitur singulari, quia matrimonium debet esse unius tantum cum una: per ly inter legitimas personas, excluduntur, qui aliqua lege prohibent Matrimonio copulari, hic enim contractus fit tantum in persona, habiles secundum leges. Denique additur individualis fœderis, que non est matrimonii contractus: et ratio est, & sufficiens constet debet, & cum exco incidat definitio Matrimonii consuetu in iure Canonico, & Civili ex Alexandre Tercio desumptu in cap. illud quoque de presumptione quod est, conjugium maritalis viri, & mulieris inter personas legitimas indutum, ut in iustitiam recipi, quam etiam Magister sent. assignavit, & Scotus approbat. d. 17. q. 1. nam per ly Consilio explicatur Matrimonium in ratione contractus: uniuersum enim per voluntates mutuas, per ly Matriculari, excluduntur conjugio fornicaria, per ly viri, & mulieris, excluduntur persona ejusdem fœderis, que non sunt matrimonii capaces, & dicitur singulari, quia matrimonium debet esse unius tantum cum una: per ly inter legitimas personas, excluduntur, qui aliqua lege prohibent Matrimonio copulari, hic enim contractus fit tantum in persona, habiles secundum leges. Denique additur individualis fœderis, que non est matrimonii contractus: et ratio est, & sufficiens constet debet, & cum exco incidat definitio Matrimonii consuetu in iure Canonico, & Civili ex Alexandre Tercio desumptu in cap. illud quoque de presumptione quod est, conjugium maritalis viri, & mulieris inter personas legitimas indutum, ut in iustitiam recipi, quam etiam Magister sent. assignavit, & Scotus approbat. d. 17. q. 1. nam per ly Consilio explicatur Matrimonium in ratione contractus: uniuersum enim per voluntates mutuas, per ly Matriculari, excluduntur conjugio fornicaria, per ly viri, & mulieris, excluduntur persona ejusdem fœderis, que non sunt matrimonii capaces, & dicitur singulari, quia matrimonium debet esse unius tantum cum una: per ly inter legitimas personas, excluduntur, qui aliqua lege prohibent Matrimonio copulari, hic enim contractus fit tantum in persona, habiles secundum leges. Denique additur individualis fœderis, que non est matrimonii contractus: et ratio est, & sufficiens constet debet, & cum exco incidat definitio Matrimonii consuetu in iure Canonico, & Civili ex Alexandre Tercio desumptu in cap. illud quoque de presumptione quod est, conjugium maritalis viri, & mulieris inter personas legitimas indutum, ut in iustitiam recipi, quam etiam Magister sent. assignavit, & Scotus approbat. d. 17. q. 1. nam per ly Consilio explicatur Matrimonium in ratione contractus: uniuersum enim per voluntates mutuas, per ly Matriculari, excluduntur conjugio fornicaria, per ly viri, & mulieris, excluduntur persona ejusdem fœderis, que non sunt matrimonii capaces, & dicitur singulari, quia matrimonium debet esse unius tantum cum una: per ly inter legitimas personas, excluduntur, qui aliqua lege prohibent Matrimonio copulari, hic enim contractus fit tantum in persona, habiles secundum leges. Denique additur individualis fœderis, que non est matrimonii contractus: et ratio est, & sufficiens constet debet, & cum exco incidat definitio Matrimonii consuetu in iure Canonico, & Civili ex Alexandre Tercio desumptu in cap. illud quoque de presumptione quod est, conjugium maritalis viri, & mulieris inter personas legitimas indutum, ut in iustitiam recipi, quam etiam Magister sent. assignavit, & Scotus approbat. d. 17. q. 1. nam per ly Consilio explicatur Matrimonium in ratione contractus: uniuersum enim per voluntates mutuas, per ly Matriculari, excluduntur conjugio fornicaria, per ly viri, & mulieris, excluduntur persona ejusdem fœderis, que non sunt matrimonii capaces, & dicitur singulari, quia matrimonium debet esse unius tantum cum una: per ly inter legitimas personas, excluduntur, qui aliqua lege prohibent Matrimonio copulari, hic enim contractus fit tantum in persona, habiles secundum leges. Denique additur individualis fœderis, que non est matrimonii contractus: et ratio est, & sufficiens constet debet, & cum exco incidat definitio Matrimonii consuetu in iure Canonico, & Civili ex Alexandre Tercio desumptu in cap. illud quoque de presumptione quod est, conjugium maritalis viri, & mulieris inter personas legitimas indutum, ut in iustitiam recipi, quam etiam Magister sent. assignavit, & Scotus approbat. d. 17. q. 1. nam per ly Consilio explicatur Matrimonium in ratione contractus: uniuersum enim per voluntates mutuas, per ly Matriculari, excluduntur conjugio fornicaria, per ly viri, & mulieris, excluduntur persona ejusdem fœderis, que non sunt matrimonii capaces, & dicitur singulari, quia matrimonium debet esse unius tantum cum una: per ly inter legitimas personas, excluduntur, qui aliqua lege prohibent Matrimonio copulari, hic enim contractus fit tantum in persona, habiles secundum leges. Denique additur individualis fœderis, que non est matrimonii contractus: et ratio est, & sufficiens constet debet, & cum exco incidat definitio Matrimonii consuetu in iure Canonico, & Civili ex Alexandre Tercio desumptu in cap. illud quoque de presumptione quod est, conjugium maritalis viri, & mulieris inter personas legitimas indutum, ut in iustitiam recipi, quam etiam Magister sent. assignavit, & Scotus approbat. d. 17. q. 1. nam per ly Consilio explicatur Matrimonium in ratione contractus: uniuersum enim per voluntates mutuas, per ly Matriculari, excluduntur conjugio fornicaria, per ly viri, & mulieris, excluduntur persona ejusdem fœderis, que non sunt matrimonii capaces, & dicitur singulari, quia matrimonium debet esse unius tantum cum una: per ly inter legitimas personas, excluduntur, qui aliqua lege prohibent Matrimonio copulari, hic enim contractus fit tantum in persona, habiles secundum leges. Denique additur individualis fœderis, que non est matrimonii contractus: et ratio est, & sufficiens constet debet, & cum exco incidat definitio Matrimonii consuetu in iure Canonico, & Civili ex Alexandre Tercio desumptu in cap. illud quoque de presumptione quod est, conjugium maritalis viri, & mulieris inter personas legitimas indutum, ut in iustitiam recipi, quam etiam Magister sent. assignavit, & Scotus approbat. d. 17. q. 1. nam per ly Consilio explicatur Matrimonium in ratione contractus: uniuersum enim per voluntates mutuas, per ly Matriculari, excluduntur conjugio fornicaria, per ly viri, & mulieris, excluduntur persona ejusdem fœderis, que non sunt matrimonii capaces, & dicitur singulari, quia matrimonium debet esse unius tantum cum una: per ly inter legitimas personas, excluduntur, qui aliqua lege prohibent Matrimonio copulari, hic enim contractus fit tantum in persona, habiles secundum leges. Denique additur individualis fœderis, que non est matrimonii contractus: et ratio est, & sufficiens constet debet, & cum exco incidat definitio Matrimonii consuetu in iure Canonico, & Civili ex Alexandre Tercio desumptu in cap. illud quoque de presumptione quod est, conjugium maritalis viri, & mulieris inter personas legitimas indutum, ut in iustitiam recipi, quam etiam Magister sent. assignavit, & Scotus approbat. d. 17. q. 1. nam per ly Consilio explicatur Matrimonium in ratione contractus: uniuersum enim per voluntates mutuas, per ly Matriculari, excluduntur conjugio fornicaria, per ly viri, & mulieris, excluduntur persona ejusdem fœderis, que non sunt matrimonii capaces, & dicitur singulari, quia matrimonium debet esse unius tantum cum una: per ly inter legitimas personas, excluduntur, qui aliqua lege prohibent Matrimonio copulari, hic enim contractus fit tantum in persona, habiles secundum leges. Denique additur individualis fœderis, que non est matrimonii contractus: et ratio est, & sufficiens constet debet, & cum exco incidat definitio Matrimonii consuetu in iure Canonico, & Civili ex Alexandre Tercio desumptu in cap. illud quoque de presumptione quod est, conjugium maritalis viri, & mulieris inter personas legitimas indutum, ut in iustitiam recipi, quam etiam Magister sent. assignavit, & Scotus approbat. d. 17. q. 1. nam per ly Consilio explicatur Matrimonium in ratione contractus: uniuersum enim per voluntates mutuas, per ly Matriculari, excluduntur conjugio fornicaria, per ly viri, & mulieris, excluduntur persona ejusdem fœderis, que non sunt matrimonii capaces, & dicitur singulari, quia matrimonium debet esse unius tantum cum una: per ly inter legitimas personas, excluduntur, qui aliqua lege prohibent Matrimonio copulari, hic enim contractus fit tantum in persona, habiles secundum leges. Denique additur individualis fœderis, que non est matrimonii contractus: et ratio est, & sufficiens constet debet, & cum exco incidat definitio Matrimonii consuetu in iure Canonico, & Civili ex Alexandre Tercio desumptu in cap. illud quoque de presumptione quod est, conjugium maritalis viri, & mulieris inter personas legitimas indutum, ut in iustitiam recipi, quam etiam Magister sent. assignavit, & Scotus approbat. d. 17. q. 1. nam per ly Consilio explicatur Matrimonium in ratione contractus: uniuersum enim per voluntates mutuas, per ly Matriculari, excluduntur conjugio fornicaria, per ly viri, & mulieris, excluduntur persona ejusdem fœderis, que non sunt matrimonii capaces, & dicitur singulari, quia matrimonium debet esse unius tantum cum una: per ly inter legitimas personas, excluduntur, qui aliqua lege prohibent Matrimonio copulari, hic enim contractus fit tantum in persona, habiles secundum leges. Denique additur individualis fœderis, que non est matrimonii contractus: et ratio est, & sufficiens constet debet, & cum exco incidat definitio Matrimonii consuetu in iure Canonico, & Civili ex Alexandre Tercio desumptu in cap. illud quoque de presumptione quod est, conjugium maritalis viri, & mulieris inter personas legitimas indutum, ut in iustitiam recipi, quam etiam Magister sent. assignavit, & Scotus approbat. d. 17. q. 1. nam per ly Consilio explicatur Matrimonium in ratione contractus: uniuersum enim per voluntates mutuas, per ly Matriculari, excluduntur conjugio fornicaria, per ly viri, & mulieris, excluduntur persona ejusdem fœderis, que non sunt matrimonii capaces, & dicitur singulari, quia matrimonium debet esse unius tantum cum una: per ly inter legitimas personas, excluduntur, qui aliqua lege prohibent Matrimonio copulari, hic enim contractus fit tantum in persona, habiles secundum leges. Denique additur individualis fœderis, que non est matrimonii contractus: et ratio est, & sufficiens constet debet, & cum exco incidat definitio Matrimonii consuetu in iure Canonico, & Civili ex Alexandre Tercio desumptu in cap. illud quoque de presumptione quod est, conjugium maritalis viri, & mulieris inter personas legitimas indutum, ut in iustitiam recipi, quam etiam Magister sent. assignavit, & Scotus approbat. d. 17. q. 1. nam per ly Consilio explicatur Matrimonium in ratione contractus: uniuersum enim per voluntates mutuas, per ly Matriculari, excluduntur conjugio fornicaria, per ly viri, & mulieris, excluduntur persona ejusdem fœderis, que non sunt matrimonii capaces, & dicitur singulari, quia matrimonium debet esse unius tantum cum una: per ly inter legitimas personas, excluduntur, qui aliqua lege prohibent Matrimonio copulari, hic enim contractus fit tantum in persona, habiles secundum leges. Denique additur individualis fœderis, que non est matrimonii contractus: et ratio est, & sufficiens constet debet, & cum exco incidat definitio Matrimonii consuetu in iure Canonico, & Civili ex Alexandre Tercio desumptu in cap. illud quoque de presumptione quod est, conjugium maritalis viri, & mulieris inter personas legitimas indutum, ut in iustitiam recipi, quam etiam Magister sent. assignavit, & Scotus approbat. d. 17. q. 1. nam per ly Consilio explicatur Matrimonium in ratione contractus: uniuersum enim per voluntates mutuas, per ly Matriculari, excluduntur conjugio fornicaria, per ly viri, & mulieris, excluduntur persona ejusdem fœderis, que non sunt matrimonii capaces, & dicitur singulari, quia matrimonium debet esse unius tantum cum una: per ly inter legitimas personas, excluduntur, qui aliqua lege prohibent Matrimonio copulari, hic enim contractus fit tantum in persona, habiles secundum leges. Denique additur individualis fœderis, que non est matrimonii contractus: et ratio est, & sufficiens constet debet, & cum exco incidat definitio Matrimonii consuetu in iure Canonico, & Civili ex Alexandre Tercio desumptu in cap. illud quoque de presumptione quod est, conjugium maritalis viri, & mulieris inter personas legitimas indutum, ut in iustitiam recipi, quam etiam Magister sent. assignavit, & Scotus approbat. d. 17. q. 1. nam per ly Consilio explicatur Matrimonium in ratione contractus: uniuersum enim per voluntates mutuas, per ly Matriculari, excluduntur conjugio fornicaria, per ly viri, & mulieris, excluduntur persona ejusdem fœderis, que non sunt matrimonii capaces, & dicitur singulari, quia matrimonium debet esse unius tantum cum una: per ly inter legitimas personas, excluduntur, qui aliqua lege prohibent Matrimonio copulari, hic enim contractus fit tantum in persona, habiles secundum leges. Denique additur individualis fœderis, que non est matrimonii contractus: et ratio est, & sufficiens constet debet, & cum exco incidat definitio Matrimonii consuetu in iure Canonico, & Civili ex Alexandre Tercio desumptu in cap. illud quoque de presumptione quod est, conjugium maritalis viri, & mulieris inter personas legitimas indutum, ut in iustitiam recipi, quam etiam Magister sent. assignavit, & Scotus approbat. d. 17. q. 1. nam per ly Consilio explicatur Matrimonium in ratione contractus: uniuersum enim per voluntates mutuas, per ly Matriculari, excluduntur conjugio fornicaria, per ly viri, & mulieris, excluduntur persona ejusdem fœderis, que non sunt matrimonii capaces, & dicitur singulari, quia matrimonium debet esse unius tantum cum una: per ly inter legitimas personas, excluduntur, qui aliqua lege prohibent Matrimonio copulari, hic enim contractus fit tantum in persona, habiles secundum leges. Denique additur individualis fœderis, que non est matrimonii contractus: et ratio est, & sufficiens constet debet, & cum exco incidat definitio Matrimonii consuetu in iure Canonico, & Civili ex Alexandre Tercio desumptu in cap. illud quoque de presumptione quod est, conjugium maritalis viri, & mulieris inter personas legitimas indutum, ut in iustitiam recipi, quam etiam Magister sent. assignavit, & Scotus approbat. d. 17. q. 1. nam per ly Consilio explicatur Matrimonium in ratione contractus: uniuersum enim per voluntates mutuas, per ly Matriculari, excluduntur conjugio fornicaria, per ly viri, & mulieris, excluduntur persona ejusdem fœderis, que non sunt matrimonii capaces, & dicitur singulari, quia matrimonium debet esse unius tantum cum una: per ly inter legitimas personas, excluduntur, qui aliqua lege prohibent Matrimonio copulari, hic enim contractus fit tantum in persona, habiles secundum leges. Denique additur individualis fœderis, que non est matrimonii contractus: et ratio est, & sufficiens constet debet, & cum exco incidat definitio Matrimonii consuetu in iure Canonico, & Civili ex Alexandre Tercio desumptu in cap. illud quoque de presumptione quod est, conjugium maritalis viri, & mulieris inter personas legitimas indutum, ut in iustitiam recipi, quam etiam Magister sent. assignavit, & Scotus approbat. d. 17. q. 1. nam per ly Consilio explicatur Matrimonium in ratione contractus: uniuersum enim per voluntates mutuas, per ly Matriculari, excluduntur conjugio fornicaria, per ly viri, & mulieris, excluduntur persona ejusdem fœderis, que non sunt matrimonii capaces, & dicitur singulari, quia matrimonium debet esse unius tantum cum una: per ly inter legitimas personas, excluduntur, qui aliqua lege prohibent Matrimonio copulari, hic enim contractus fit tantum in persona, habiles secundum leges. Denique additur individualis fœderis, que non est matrimonii contractus: et ratio est, & sufficiens constet debet, & cum exco incidat definitio Matrimonii consuetu in iure Canonico, & Civili ex Alexandre Tercio desumptu in cap. illud quoque de presumptione quod est, conjugium maritalis viri, & mulieris inter personas legitimas indutum, ut in iustitiam recipi, quam etiam Magister sent. assignavit, & Scotus approbat. d. 17. q. 1. nam per ly Consilio explicatur Matrimonium in ratione contractus: uniuersum enim per voluntates mutuas, per ly Matriculari, excluduntur conjugio fornicaria, per ly viri, & mulieris, excluduntur persona ejusdem fœderis, que non sunt matrimonii capaces, & dicitur singulari, quia matrimonium debet esse unius tantum cum una: per ly inter legitimas personas, excluduntur, qui aliqua lege prohibent Matrimonio copulari, hic enim contractus fit tantum in persona, habiles secundum leges. Denique additur individualis fœderis, que non est matrimonii contractus: et ratio est, & sufficiens constet debet, & cum exco incidat definitio Matrimonii consuetu in iure Canonico, & Civili ex Alexandre Tercio desumptu in cap. illud quoque de presumptione quod est, conjugium maritalis viri, & mulieris inter personas legitimas indutum, ut in iustitiam recipi, quam etiam Magister sent. assignavit, & Scotus approbat. d. 17. q. 1. nam per ly Consilio explicatur Matrimonium in ratione contractus: uniuersum enim per voluntates mutuas, per ly Matriculari, excluduntur conjugio fornicaria, per ly viri, & mulieris, excluduntur persona ejusdem fœderis, que non sunt matrimonii capaces, & dicitur singulari, quia matrimonium debet esse unius tantum cum una: per ly inter legitimas personas, excluduntur, qui aliqua lege prohibent Matrimonio copulari, hic enim contractus fit tantum in persona, habiles secundum leges. Denique additur individualis fœderis, que non est matrimonii contractus: et ratio est, & sufficiens constet debet, & cum exco incidat definitio Matrimonii consuetu in iure Canonico, & Civili ex Alexandre Tercio desumptu in cap. illud quoque de presumptione quod est, conjugium maritalis viri, & mulieris inter personas legitimas indutum, ut in iustitiam recipi, quam etiam Magister sent. assignavit, & Scotus approbat. d. 17. q. 1. nam per ly Consilio explicatur Matrimonium in ratione contractus: uniuersum enim per voluntates mutuas, per ly Matriculari, excluduntur conjugio fornicaria, per ly viri, & mulieris, excluduntur persona ejusdem fœderis, que non sunt matrimonii capaces, & dicitur singulari, quia matrimonium debet esse unius tantum cum una: per ly inter legitimas personas, excluduntur, qui aliqua lege prohibent Matrimonio copulari, hic enim contractus fit tantum in persona, habiles secundum leges. Denique additur individualis fœderis, que non est matrimonii contractus: et ratio est, & sufficiens constet debet, & cum exco incidat definitio Matrimonii consuetu in iure Canonico, & Civili ex Alexandre Tercio desumptu in cap. illud quoque de presumptione quod est, conjugium maritalis viri, & mulieris inter personas legitimas indutum, ut in iustitiam recipi, quam etiam Magister sent. assignavit, & Scotus approbat. d. 17. q. 1. nam per ly Consilio explicatur Matrimonium in ratione contractus: uniuersum enim per voluntates mutuas, per ly Matriculari, excluduntur conjugio fornicaria, per ly viri, & mulieris, excluduntur persona ejusdem fœderis, que non sunt matrimonii capaces, & dicitur singulari, quia matrimonium debet esse unius tantum cum una: per ly inter legitimas personas, excluduntur, qui aliqua lege prohibent Matrimonio copulari, hic enim contractus fit tantum in persona, habiles secundum leges. Denique additur individualis fœderis, que non est matrimonii contractus: et ratio est, & sufficiens constet debet, & cum exco incidat definitio Matrimonii consuetu in iure Canonico, & Civili ex Alexandre Tercio desumptu in cap. illud quoque de presumptione quod est, conjugium maritalis viri, & mulieris inter

ad esse Sacramentale erat infolabile, & tali etiam fuit ab inicio lega natura, ut Doctor adverteat d. 31. lit. 7.

Quod tandem deficit Doctor loc.cit. Matrimonium tercio modo sumptum, nemp̄ prout supponit pro Sacramento dicens, quod Sacramentum Matrimonii est *expressio ceterorum verborum, vel significatio auctoritatis maris, & famis ad se invenientis significatum traditionis mutua peregrinis corporum ad probatum debet proterrandam, ex infinitatione diuinæ efficaciter significare gratiam conferendam mutuū contrahentibus ad coniugem matram an inmoris gratia sicut. Quia etiam definitio perfecta est, cum explicet omnia ad hoc Sacramentum Matrimonii essentialia: 3) dictum enim *expressio ceterorum verborum, vel significatio, quia Sacramentum Matrimonii fundatur in contractu matrimoniali qui, constituit in predicta expressione interior colentes per actus exteriores, & sensibiles, ut patet ex proxime dictis. Cum vero additur: *Ex infinitatione diuinæ efficaciter significare gratiam, hoc significatur Matrimonium sub ratione Sacramenti, & differetur a Matrimonio infidelium, & antiquorum temporum, quod non est, ne erat proprie Sacramento, nec conferebat gratiam; & ratio Sacramenti in nostro Matrimonio proprie consiluit in virtute a Christo collata ad conferendam gratiam contrahentibus, sic suscipiensibus alia Sacramento, & cum dictum hoc Sacramentum ex infinitatione diuinæ efficaciter significare gratiam conferendam contrahentibus, significatur quod sit signum sensibile conferens gratiam sanctificantem ex opere operato, quo est ratio generica Sacramentorum nova legis. Cum vero additur: *Ad coniunctionem inuenientium animalium gratiosam, denotatur hinc, & differentia hujus gratiae Sacramentalis, ut differetur ab aliis Sacramentis, quia gratia baptismalis est ad regenerandum, gratia Confirmationis ad corroborandum in fide, & sic de aliis Sacramentis, que sunt contra differentes morbos viatoris sunt in instituta, ita gratiam conferunt ad hunc, vel illum finem, Matrimonium ad finem designatum. & proprium in ordine, scilicet ad bene serenda onera matrimonialis contractus; quia per hoc quod Sacramentum istud conferens gratiam sanctificantem, & alias gratias, & auxilia ad finem prædictum, significare differentia ipsius in fine ab aliis Sacramentis, que per se ad hoc non sunt instituta; de quo effectu loquitur Doctor d. 36. cit. sub littera N. sed ad alios fines validè diversos, ut patet tractando de singulis Sacramentis p. 8. Denique ex his factis constat ratione hujus Sacramenti consistere in contractu, & in ipso præcise fundari, non autem deinceps in vinculo, & in actu illo tranfante, non in effectu permanente, neque ideo esse solum Sacramentum fieri, non autem deinceps in facto esse, nam solum ille contractus, & actu transiens institutus est, & elevarus, tamquam medium ad conferendam gratiam, non verò vineulum ex illo actu resultans, & deinceps permanens. Ratio est, quia quodlibet Sacramentum ex infinitatione Christi sibi gratiam confert, & vinculum matrimoniale sibi non sufficiat; alias dicendum est, quod quies conuges in statu gracie coirent, & actum matrimoniale exercebant, tories gratiam novam accepissent, non solum ex opere operantis sed etiam ex opere operato, quod est aperte fulsum; nequaque enim pitundam est per ipsam copulari dari ex opere Sacramentalem gratia, aut aliam spiritualiæ effectum, & quocles iteratur copula, dari ex opere operato aliud gratia augmentum, & hic est communis Theologorum sensus, ut videri potest apud Cominchium, Averas, Calpensem, & alios quibus probacionem addi foliet, quod dicitur e. Comib. 33. quaest. 2. ex Origen. h. 6. in Numer. Non ratiō tempore illis, quoque sibi aliis gerantur, praesencia spiritus sancti datur, At alia plura ad hunc punctum de effectu Matrimonii spectantia, vide cap. 7. cit. q. 1. art. 14. in fine articuli etiam explicitamus quoniam, Sacramentum Matrim. si non fuerit.****

semper vir, & mulier fuerint materia hujus Sacramenti, & D. Thom. d. 41. q. 3. art. 2. ubi in corpore questionis sit, quod debitam materiam hujus Sacramenti facit personam legitimatis & debitam formam expressio confessus interuersus per verba. Hoc idem sententia Scotius, Bafolius, Almatus, Tataricus, Brancus, & alii, quos sequitur magna Recensitorum carav. Valquez, Ponce, Meratus, Hurtad. Capens, Layman, & alii quamplures; & evidenter ratione probatur, quia ut scripti ibi dictum est, Christus Dominus in nullo penitus naturam habuit, ut esset gratia collativa; eadem ergo materia, & formar. in hoc contractu assignanda, quæ in allis contractibus civilis, bus assignari solet, quod Sacramenta non sunt, clare autem conflit in aliis contractibus mate riam esse eam, de qua contrah. & inter contractantes convenit, & formam esse munus contrahentium confessum signis externis, & sensibiliibus expressum, hec in contra ut venditionis res ipsie, que venduntur, sunt materia contractus, ut equus, vel dominus, & forma est confessus ipsie, ut verbi, vel aliis signis externis expressus. Cum ergo eadem sit materia, & forma Matrimonii, quatenus Sacramentum est, & quatenus contractus, concludendum est in hoc Sacramento, confusum verbis, vel aliis signis expressum esse formam, materiam vero esse corpora contrahentium, ut mutatio tradita, vel tradenda, & sic in aliis contractibus materiae contractus debet esse legitima, id est, non impedita lege aliqua, sic etiam in Matrimonio contractu corpora debent esse legitima, hoc est, non impedita, vel naturali, vel humana lege, de quibus impedimentis, infra erit sermo. Confirmata quia haec sententia valde quadrat verbis Ekingen, in decreto fidei Conc. Blor. ubi dicitur omnia Sacraentia tribus perfici, rebus tamquam materia, verbis tamquam forma, & intentione Ministeri, nam iuxta hanc sententiam, restant corpora contrahentium, forma autem sunt levibus corpora, confusum experimentis apostoli vero loquendo de hoc septimo Sacramento, quod est Matrimonium, cauam eius facientes, assignavit dicens, quod canis efficiens Matrimonium regulariter est murus confessus per verba de presenti expressus, & in aliis Sacraentis materia, & formam designaverit, ab aliis aut ab assignanda materia, & forma huius Sacramenti, non tantum ab varia Theologorum opiniones in hoc pundo, propter præteritum, quia cum hoc Sacramentum rationem contradicunt, sicut etiam supponit Eugenius esse materia, & formam Matrimonii, ut Sacramentum est, qua fuerit illus, ut contractus est, tanquam assignavit eam ut Matrimonii efficientem.

10 Secundo, quia differant etiam hujus probabilioris sententiae. Autores in assignanda proxima hujus Sacramenti materia, diximus deinde, loc. cit. num. 54. probabiliorē modum dicendi in hoc puncto esse corum, qui dicunt corpora contractum esse materialm remontare, & circuā quoniam contractus matrimonii, traditionem vero, & acceptationem corporum, non quidem verbales, sed reales, eis materialm proximan esse, & quia omnia Sacraentia habent esse in fieri, excepta Eucharistia, atque ideo etiam matrimonio talis materia assignari debet, que in fieri consistat, fed neguit melius alia continuitate, nisi radiatio illa fieri enim in Baptismo, & Confirmatione, Ordinatione, & extrema Unctione actio, & cum materia remota exercetur, & dicunt materia proxima, idem pariter dicendum est de corporis traditione in matrimonio, & sicut in aliis donationibus, & communionibus dicitur: vero, & realiter quis readere, cum explicat sua rem aliter transire, & tamen datio non est confessus, quia hic est causa dationis, neque verba, quia haec exprimunt eam, sed actualis, & realiter existens translationis; ita in matrimonio dicendum est. Et sicut in donationibus regulariter intervenit actualis quis rāgendi rem datam in signum possestionis, sic etiam hic interventerit mensa.

ARTICULUS SECUNDUS

De Materia, forma, & Ministro Matrimonii.

Primò omisit varijs Theologorum super hac questione sententias, quas exactè discussimus disp. 7. cit. q. 2. di-
ximus ibi act. s. n. 33. probabilitatem esse, **quod** accepta materia
huius Sacramenti est corpora contrahactum, mucro tradita,
vel tradenda, formam verbo esse verba corundem, vel alia si-
gnia externa aequivalenter sufficienter exprimita consenserunt,
quas etiam remittit esse de mente Scotti d. 26. cit. de materia
quidem in calcis questionis ad 2. ubi ait, contrahactum esse
materialiæ forma verò sub lit. L ubi ait, quod verba contrahen-
tia hinc inde expressiva consentit, vel alia signa externa aequi-
valentia fuit una forma unitatis integratissimæ, quod fuit unum
signum integrum respectu contrahactus, & respectu gratiarum. Idem
dictum D. Bonaventura. 4. d. 26. patr. 2. quæst. 1. ubi ait, quod

ejus naturam alteravit, se solam ad statum Sacramenti exevit, unde cum etiam per nutus fieri soleat, & alia signa a Verbis diversitate etiam remanescit. Neque Eugenius in eo decreto abolutum dicit matrimonium per verba de praestanti perfici; sed addidit partem iuramentarierat, per quam indicari voluit hoc Sacramentum tam acutus, vel per Epistolam perfici posse abolutamente loquendo, atque adeo verba praezise non esse de ratione, vel constitutione formae istius Sacramenti, nec aliter dici posset, quia furdit, & mucus permittit contrahere, & frequenter in hoc contractu matrimoniali contrahentes. Parochio interrogantur, an consentiantur, quibus sufficiunt esse, quod si, ut ait Trident. sess. 2. cap. 1. Ad aliud dicendum est matrimonium ab Ecclesia variata polle ex ea parte, qua et contractus, humerus & lib. habet ratione eius potestatibus subiectus; non autem ex ea parte qua est Sacramentum, & gratia collatum, hoc est in quantum est signum sensibile, & practicum gratie sanctificans. Christus autem non alias materiam, & formam pro hoc Sacramento instituit nisi illam, quam habet, ut contractus est, ita ut matrimonium semel instituens sub ratione, contractus ab humana potestate habet ex divina institutione, quod sit Sacra nentum, & retinet pro materia, & forma eamdem omnino, quam habebat, ut contractus; neque Ecclesia statuerit potest, ut id, quod pro contractu matrimonii est materia, forma, & Minister, non sit etiam pro eo, ut Sacramentum est.

12 Tertio quod alias questi parteon, quis sit hujus Sacra-
menti Minister, quamvis non debet, qui patuerit esse Sacer-
dotem, vel Parochum, quia actio Sacramentalis est Sacra, &
ideo minister debet esse Sacra vestra tamquam, & communis
sententia, ut diximus q. cit. art. opositum docet: Parochus
scilicet, non eis hujus Sacramenti Ministrum, sed ipsos con-
trahentes, quod etiam expresse docuit Scot. diff. 12. cit. ful-
lit. My. verificat de ministerio sibi aliud debitem, ubi ait, quod ipsius
contrahentes sibi ipsi ministrant hoc Sacramentum, vel mutuam,
velut erque sibi, integrant causam unam Ministerum, ut supra di-
xerat de unitate forme. Et hoc etiam expresse leducitur ex do-
ctrina decreti eiusdem Eugenii Quarti jani citati, ubi ait, quod
causa officia matrimonii regulariter est mutuus consensus per
verbis de presenti expressus, quibus verbis significat nullam
aliam efficiunt viuendi matrimoniū praeter mutu-
um contrahentium consensem, ideoque Sacerdotem non esse
hujus Sacramenti Ministrum, sed filios contrahentes. Probatur
etiam ratione ex natura ipsius contractus deducta, circa quem
nihil innaturum est, his quod ad rationem Sacramenti in le-
ge Evangelica fuit elevatus: hoc Sacramentum in contracta
confitit, contractum autem non Sacerdos, sed ipsi contrahen-
tes celebrant: ergo non Sacerdos, se hispi contrahentes sunt Mi-
nistris ipsius Sacramenti, vel ut aiebat Doctor loco citato, sunt
autem unus Minister oralis integrantes, & duo partiales, quia
sic concurrent ad efficientiam contractum. Neque Concilium
Trid. validē fieri non posse inter abiles per Procuratores hu-
midos contra dictam, ubi ejus decretum de matrimonio publi-
catum est, & receptum, quia nimur Concilium ad valorem
matrimonii etiam habere ratione contractus requirit, ut omnibus
coram Parochio, & testibus contrahent, quod quidem per eos
contrahentes in meitate fieri debet, & non potest fieri per Pro-
curatorem, vel peplibolum, nam Concilium haec regulam tradit
in Parochio viru. *O muliere intrarragat, & coram matris*
confessa intellexit dicat, ego vos in matrimonium conjungo, ubi
plane supponit ambos contrahentes debere per se, & immedie-
ac praelatitudine adhibere, & exprimere consensem suum, non
auteam mediante procuratore, vel interlocutori, aut per episo-
stan. Alii vero licet gratis concedant possi validē, & licet iecetan-
stane decreto Concil. Trid. contrahi Matrimonium per procu-
ratorem, vel interlocutori, aut litteras, adhuc capere nega-
tum est contractum baptizatorum in absentia factum, quamvis
validum, habere rationem Sacramenti, & effigie collati-
vum, quod probant ex partite aliquorum Sacramentorum, nam
potestitencia Sacramentum requirit praefationem, penitentias ad
*ab solveniunt, quia in eis forma dicitur: Ego te odio, & ini-
lior Baptismus, & alia Sacraenta ob eandem rationem, si*
etiam in ipsa Matrimonio dicitur: Ego te accipio in coniugio, ergo
*etiam in ipso presentia contrahentium requiritur, pro qua sen-
tentia etiam Ciceranus, Canus, Victoria, utergus Lefidina,*
ali, sed his non obstantibus pro resolutione.

Trident. sess. 24, cap. 1. afflentiam Parochi requirit, tamquam Ministrum Sacramentorum conscientis, sed tanquam condicione necessariam ad validitatem contractus, ac proinde verba illa que proferto, *Ego vos coniungi non pertinet ad formam hujus Sacramenti*, sed ex Ecclesiis instituto adhucientur ad contractum mutuum iporum contraentium comprobandum, unde sensu illorum eis, ego vos declaro coniugios, vel approbo conjunctionem velut maritalem, nam vere ante hac verba Parochij peractum est Sacramentum, sicut & contractus in ipso mutuo consenserit expresso contraentium, nec rursum alter, nisi alio modo Rituale Romanum administrationem hujus Sacramenti tribuit Parochio, nisi in quantum debet in ipso contractu assister, ac postea benedictionem sollemnem imperitri. Neque obstat, quod actio Sacramentalis sit Sacra, hinc enim non sequitur necessarium Ministrum quoque ejus esse debere Sacrum, ut patet in Baptismo, quem tamen etiam laici validè conferre possunt. Dices, contraentes sunt materia hujus Sacramenti, ut supra dictum est: ergo non possunt esse Ministri, consequentia patet ex partite aliquorum Sacramentorum, in quibus Minister a nuncupata potest esse materia, tunc quia materia coincidit cum, efficiente ex communii Philosophorum axiome. Respondeo negando consequiam cum eis probacione. dilpar, enim est ratio aliorum Sacramentorum, quia alia non consistunt in contracta persona Ministrorum, sicut matrimonium, ideoque materia, & minister in hoc Sacramento coincidunt; illud, verò axioma Philosophorum licet sit verum, ut in pluribus, non tamen universaliter etiam in physicis, ut patet de agencibus actione inveniuntur, nonne enim potentie vitales suos causant actus, cogenitae recipiunt.

¹³ Quād addūm est ulterius, ut etiam diximus loc. cit. contrahentes non tantum eis Ministris hujus Sacramentū, quādo per se ipsos immediate contractant, efficiunt Matrimonium; sed ministris, verbo gratia, Petracco p̄t om̄is factis, ad alia familiā modo, quo apte exprimunt conuersus sibi principalis. Ad hoc autem ut matrimonium per Procuratores validē de contrahit, res requiriuntur conditions, ut habeantur in

dicto e. finali de Procuratorib. in 6. Prima est, ut Procurator habeat speciale mandatum ad Matrimonium nomine alterius contrahendum. Secunda est, ut id exequatur per se ipsum, & non per alterum à se substitutum. Tertia est, ut hujusmodi commissio non revocetur ante contractum Matrimonium, etenim si alter contractum talem commissionem revocaretur, Matrimonium non sublinetur, ut fuisse declaramus i. c. & eodem modo potest etiam contractus Matrimonii per epistolam validè celebrari, ut patet ex *Mulierem* s. de rite nuptiarum, qui per epistolam potest quis proprium confitentum coram Parochio, & alii testibus exprimere, & ex tunc per eundem alterius confitentum, si verè consentiantur, etiam acceptare, quod sufficiens fecerit his verbis scriptis, vel aequivalentibus. *Acripi*, et in meam Conjugem celebratur enim contractus per litteras eidem verbis scriptis, quibus voce prolatis in presentia celebrari solet. Tandem valide etiam celebrari potest per internuncium, qui referat, & exprimat, ut nuntius est, nomine mittentis confitentum ipsius dicendo: *Petrus v. gr. misit me, ut suo nomine nunciem sis, ipsam te velle in uxorem.* Et his casibus, quando nimirum contractus Matrimonii per epistolam, vel nuncium celebratur, ille cui mittitur epistola, vel nuncius exprimens communem ipsius mittentis, etiam debet suum confitendum, & acceptance rationis traditionis sibi facta à mittente exprimere ipsi mittenti, vel per alterum epistolam, vel per nuncium, quia illi facienda est expressio talis, sive in sua persona per epistolam, sive alteri ad id compositionem habenti, ut nuncius habere solet.

15 Denique quod Matrimonium inter absentes predicto modo contractum sit etiam validum in ratione Sacramenti proprii probatur, quia in Matrimonio sic celebrante concurrent omnia ad substantiam Sacramenti servandam necessaria, scilicet, materia, forma, & intentio contrahentium, datum enim magister, nempe contrahentium corpora, datur legitima forma, utriusque, nempe confitens sufficienter expressus per signum, vel verba mandantis, quatenus per Procuratorem innotescit, vel per epistolam, aut internuncium, intentionem contrahentium adesse supponimus; ergo nihil deest ad substantiam Sacramenti necessarium. Confirmatur, nam quotiescumque in Matrimonio salvatur ratio veri, & legitimus contractus, salvatur etiam ratio Sacramenti; quia ut lex dictum est, Christus in nullo profectus naturam Matrimonii immutavit, sed illarum rationem Sacramenti exexit, atqui in Matrimonio contracto inter absentes fideles, ac baptizatos salvatur ratio contractus naturalis, & civilis, ut constat ex modo dictis, & præterea servari etiam possunt omnes conditiones postea à Trid. statuta, & prescripta, exprimendo nimirum prædictum confitentum coram Parochio, & duobus testibus, interveniente etiam ipso Procuratore, vel nuncio; ergo nihil omnino debet, quia fit verum Sacramentum. Nec fundatur oppositio sententia urged ex paritate aliorum Sacramentorum deductorum, sicut hoc est speciale in Sacramento Matrimonii, eo quod fundatur in contractu, ejusque naturam subsequitur, contractus autem ex sua natura præfentiam contrahentium necessario non potest, sed etiam potest inter absentes perfici. Et in aliis Sacramentis illa determinatio verba cum illis pronominibus ex institutione Christi sunt necessitatem Sacramenti, & ad eorum veritatem requiritur presentia Ministrantis, & suscipientis; ita in verba. *Ego accipio te in Coniugem*, non sunt determinatae requisita; quia per quemcumque verba, vel etiam signa confitentum traditionis dominii corporum exprimitur apostolus Matrimonii perfici, hujusmodi autem confitens, & tradito, & confitens mutuus expressio possunt esse inter absentes per Procuratorem, vel nuncium, vel epistolam. Neque dicas fieri posse, ut is, qui per Procuratorem contrahit, co tempore, quo Procurator eius confitens per verba praesenti exprimit, sit in statu peccati mortalis, hoc enim non obstat, quia matrimonium illius sit verum Sacramentum, quamvis nullum ex eo gratiam recipiat per definitionem defectum in suscipiente. Alia plura ad hoc punctum spectantia loc. cit. videri possunt.

ARTICULUS TERTIUS.

Quæsita nonnulla resolvuntur.

16 **P**rimò queritur, an Matrimonium etiam ante legem Evangelicam, & in omni populo fuerit Sacramentum. Exstat quorundam opinio, ut diximus q. 1. cit. a. 3. qui putarunt ab ipso mundo exordio, & ex immedia institutione divina Matrimonium fuisse Sacramentum habens viam conferendae gratiam, & ita quidem primum fuisse institutum à Deo inter Adamum, & Eman in statu innocentie, ac deinde post peccatum fuisse denudum reparatum ad talen statum Sacramenti ex merita

Christi prævisis, ac deinceps inter omnes populos ita fuisse, at tandem fuisse in lege Evangelica à Christo Domino confirmatum, ita Alesiens, Catherine Petrus Soto, Alphonus de Castro, Albertus Pighius, & quidam alii, quod probant ex auctoritate veteris Testamenti, quia dum Genesi primo dictum est: *Matrem, & feminam creavi eos, benedicque illi Deu, & ait, crescite, & multiplicamini.* Illa benedictione otiosa centera non debet, sed potius gratiam contulisse, & pro reliquis conjugiis, & patre ex *Mulierem* s. de rite nuptiarum, qui per epistolam potest quis proprium confitentum coram Parochio, & alii testibus exprimere, & ex tunc per eundem alterius confitentum, si verè consentiantur, etiam acceptare, quod sufficiens fecerit his verbis scriptis, vel aequivalentibus. *Acripi*, et in meam Conjugem celebratur enim contractus per litteras eidem verbis scriptis, quibus voce prolatis in presentia celebrari solet. Tandem valide etiam celebrari potest per internuncium, qui referat, & exprimat, ut nuntius est, nomine mittentis confitentum ipsius dicendo: *Petrus v. gr. misit me, ut suo nomine nunciem sis, ipsam te velle in uxorem.* Et his casibus, quando nimirum contractus Matrimonii per epistolam, vel nuncium celebratur, ille cui mittitur epistola, vel nuncius exprimens communem ipsius mittentis, etiam debet suum confitendum, & acceptance rationis traditionis traducere, quod nullum est nisi in fideli, sed etiam in infidele, qui non potest disolvit; unde fatetur vinculum Matrimonii consummati fieri per Baptismum utriusque conjugis omnino indissolubile, non tamē Sacramentum; quia per Baptismum non applicatur materia, & forma necessaria hujus Sacramenti.

18 Quod autem neque secundo modo, hoc est, per interventum novi confitentis, aut ratificationem prioris, iam prædicti possit Matrimonium infidelium ad statum Sacramenti transire, & probatur, quia nequeunt infideles illi de novo Matrimonium contrahere, cum non possint sibi mutuo corpore tradere, quia neuter jaecit sibi corporis potest, & nemo potest alteri tradere, quod suum non est; ergo Matrimonium inter infideles jam contractus non potest fieri Sacramentum per interventum novi confitentis, vel ratificationem prioris; antecedens pater, consequentia vero probatur. Ideo enim Autores secundi modi dicendi ad novum confitentum recurunt, vel ratificationem prioris, ut fingant novam materiam, & formam hujus Sacramenti, sed hi contractus non potest innovari, quia supponit contractus hujusmodi partes esse sui juris, quod de jure conjugis dici nequit; cum jam legitimum contractum celebraverint, qui non est suffensus, sive impeditus, neque post Baptismum amplius impediri potest, si est Matrimonium consummatum. Ex quo patet quid sit dicendum ad fundatum utriusque modi dicendi prima sententia, quando vero ad debet congruum esse, quod etiam infideles conjugari, & ad fidem confitentis hujus Sacramenti remedium participant ad ferendam Matrimonii onera, quae sunt in ipsius ratio, ob quam Christus hoc Sacramentum instituit; dicendum est magis videri ratione congruum, ut dicatur Deum per fidem, conversionem, & Baptismum corum supplere gratiam, & auxilia, quæ solent conjugatus hoc Sacramento conferi ad onera Matrimonii ferenda, quātūm ut deute gratia Sacramenti hujus nullo adhibito Sacramento. Et ex his tandem solutio alterius dubius deduci debet, etiam quando novus folus convertitur, matrimonium ante initium stat Sacramentum, si enim quando ambo conjuges ad fidem convertuntur, matrimonium ante initium non transire ad statum Sacramenti, ut haec tenus offensum est; tandem minus, & ob eandem rationem, quando unus tantum ex conjugibus venit ad fidem, & baptizatur, ejus matrimonium rationem Sacramenti affluit, siquidem in utroque eau causa eadem militatio, ut consideranti pateret, licet oppositum doceant Averrois loco cit. & etiam Brancatus nosfer artic. 10. ut consequenter loquerantur ad sua principia.

19 Tertio queritur, an matrimonium fidelis cum infidele sit Sacramentum, falso ex parte ipsius fidelis; & difficultas procedit ex supplicatione, quod inter baptizatum, & non baptizatum polvit valē fidei matrimonium, obtenta nimirum dispensatione de contrahente cum infidele; & quidem certum est non esse Sacramentum ex parte conjugis infideles, qui iste est defactus Baptismi allorum Sacramentorum incapax, qui res eis difficilis ex parte baptizati. Affirmant Soto, Catherine, Echius, Rebello, Averrois, & ex nostris Higuerus, Pontius, & Brancatus; & fundamentum est quia potius sit optimus instituti à Christo Matrimonium in Sacramentum, ut semper quando contrahitur ab aliquo baptizato, atque ideo Sacramentum nova legis capaci, verē sit in illo Sacramentum, etiam si alter contrahebatur ob defectum Baptismi non sit capax alterius Sacramenti, eratque hac institutione rationabilis, quia perinde indiger talis fidelis contrahens cum infidele ope, & subficio spirituali per auxiliis gratiae, ad quod conferenda Sacramentum Matrimonii fuit à Christo institutum, hoc potest superlati virtute ipsius fidei, & Baptismi, ut supra dictum est.

Confirmatur, quia de facto, si ex duobus contrahentibus unus sit per peccatum mortale indispositus, & incapax ad recipientem tunc effectum hujus Sacramenti, adhuc alter, qui est dispositus, & capax vere recipit totum effectum suum, qui ad eum spectat, ergo sic pariter in propposito potest habere vim conferendi gratiam in uno, qui est capax Sacramenti ratione Baptismi, quamvis in altero, qui est incapax ob defectum Baptismi, & ita in uno sit Sacramentum, & non in altero. Tandem, quia quamvis infidelis sit in capax hujus Sacramenti, adhuc tamen bene potest esse, ut ejus actio concurrat ad constitutandam essentiam Sacramenti per modum materiae, & forme in altero conjugi fidelis, sicut certè valet Sacramentum Baptismi datum etiam in infidele, & non baptizato servatis conditionibus ad valorem requisitus, quia ipsius conjuges dicun-

tus hujs Sacramenti Ministri, & hoc Sacramentum confitetur, ut supradictum est.

20 Negant è contra tale matrimonium etiam ex parte fidelis esse Sacramentum Valsquez, Henriquez, Sanchez, Coninchius, Hambertus, Hortadus, Ponce, Caspensis, & alii Recentiores, quam sententiam loco citat. diximus esse probabilem. Fundamentum est, quia essentia hujus Sacramenti consistit in mutuo expresso confitentis utriusque conjugis, & non unius tantum, sed dum alter est infidelis, seu non baptizatus, atque adeo incapax hujus Sacramenti, jam non potest adhibere confitentem aptum ad essentiam ipsius Sacramenti; ergo tale matrimonium nec ex parte illius, qui baptizatus est, erit Sacramentum, cum non habeat totam Sacramentum essentiam requiri. Confirmatur, quia Christus Dominus in solo contractu integrum hoc Sacramentum instituit, ut predictum est; sed in solo baptizato non est integer, & perfectus contractus, sed in utroque conjugi; ergo in solo baptizato non habet rationem Sacramenti, & sic etiam est unicus Sacramentum in ambabus conjugibus. Denique quia quamvis poterit quidem hoc Sacramentum à Christo institui, ut quando contrahitur ab aliquo fidei, & baptizato, verē sit in illo Sacramentum etiam si alter ex contractibus ob defectum baptismi non sit capax hujus Sacramenti, sed poterit etiam facere, ut ipse confitentis conjugis infidelis concurreter ad constitutandam essentiam Sacramenti in altero conjugi fidei, quamvis ipse non fuit baptizatus Sacramentum, sicut de facto valet Sacramentum Baptismi datum etiam ab infidele, & non baptizato;

21 Ad fundatum prima sententia patet ex dictis, quod utique poterat sic institui Sacramentum Matrimonii, neque negari potest, quod talis institutio rationabilis fuisse ob rationem ibi allata, non apparet ex Scriptura, Concilis, & Patribus, quod sic fuerit institutum, sed potius oppositum modo, quia dicunt solum contractum inter baptizatos ad rationem Sacramenti elevatum est, quod si vera est illi propositi ex doctrina fidei, quod si folus contractus inter baptizatos est elevatus ad rationem Sacramenti, contractus fidelis cum infidelis non est Sacramentum etiam ex parte ipsius, quia talis non est contractus baptizatorum, sed inter baptizatos, sed est contractus baptizatorum cum infidele, & non baptizato.

22 Ad fundatum prima sententia patet ex dictis, quod utique poterat sic institui Sacramentum Matrimonii, neque negari potest, quod talis institutio rationabilis fuisse ob rationem ibi allata, non apparet ex Scriptura, Concilis, & Patribus, quod sic fuerit institutum, sed potius oppositum modo, quia dicunt solum contractum inter baptizatos ad rationem Sacramenti elevatum est. Neque ob fideli infidele conjunctus definitus efficer auxiliis necessariis ad ferendam Matrimonii onera, quae sunt in ipsius ratio, ob quam Christus hoc Sacramentum instituit; dicendum est magis videri ratione contractus baptizatorum, & non contractus baptizatorum cum infidele, & non baptizato.

23 Ad fundatum prima sententia patet ex dictis, quod utique poterat sic institui Sacramentum Matrimonii, neque negari potest, quod talis institutio rationabilis fuisse ob rationem ibi allata, non apparet ex Scriptura, Concilis, & Patribus, quod sic fuerit institutum, sed potius oppositum modo, quia dicunt solum contractum inter baptizatos ad rationem Sacramenti elevatum est. Neque ob fideli infidele conjunctus definitus efficer auxiliis necessariis ad ferendam Matrimonii onera, quae sunt in ipsius ratio, ob quam Christus hoc Sacramentum instituit, ut supra dictum est.

24 Quartu[m] queritur, an inter baptizatos possit celebrari ma-

rum esse Sacramentum, cum igitur contractus Matrimonii ex Christi institutione intrinsecè, & necessariè sit Sacramentum, non potest ex intentione contrahentium separari ratio Sacra-
menti à ratione contractus; unde volens, & intendens contra-
hent, vult etiam implicitè, & intendit consequenter Sacra-
mentum, ac proinde intentio in contrahentibus non conficiendi Sa-
cramentum repugnat directè intentioni facienti Matrimonium ut contra-
ctus est, quia ex institutione Christi inseparabilis est in
Matrimonio fidem ratio Sacramentum à contractu Matrimonii.

23 Affirmant alii inter baptizatos posse fieri, ut contrahentes ex suo arbitrio, & intentione in eam validum, & ratum Matri-
monium in ratione humani, ac civilis contractus, exclusa ratio-
ne Sacramenti, si nempe intendant verè intentio contrahere, fe-
cere mutuo obligare, & sibi in vicem dominum suorum corporum tradere, non tamen conficeret, & suscipere Sacramentum.
Iba Vazquez, Berillus, Hurtadus, Caspensis, Ponce, Bonaci-
na, Diana, & ali plures, fundamentum est, quia siue intentione
Ministri nullum sit Sacramentum, ad eum enim validitatem
haec tria concurredunt, materia, forma, & intentio Ministri,
cum igitur Ministri huius Sacramenti sunt conjuges ipsi, ut supra
dictum est, si non habent intentionem conficiendi Sacra-
mentum, sed tantum civilem contractum, plane talis contractus
est validus, rationem Sacramenti non habebit. Et absque san-
ctione dicitur Christum ita inseparabiliter addidisse contra-
ctui baptizatorum ratione Sacramentum ad deficiente ratione
Sacramenti ex defectu intentionis conficiendi Sacramentum, vel
aliter, instituerit contractum irritum evadere, hoc, inquit,
dicitur sine fundamento, nam Christus evadendo Matrimonium
in Sacramentum, ipsum contractum Matrimonii in sua natura
reliquit, & tantum illi adjunxit significacionem infallibilem
gratia sanctificans; ergo non repugnat dari inter baptizatos
Matrimonium validum, & legitimum in ratione contractus,
non verò in ratione Matrimonii. Concilia vero absoluta illa lo-
catione quod Matrimonium baptizatorum sit Sacramentum,
tantum indicare voluerunt, Christum omnem contrahendum
Matrimonii baptizatorum validum absque aliqua exceptione
in Sacramentum instituisse, quod non tollit posse non fieri Sa-
cramentum, si deinde intentio requiriatur, sicut contingere potest,
quod ablutio, & prolatione verborum Baptismi, quis absque exce-
ptione aliqua Christus in Sacramentum instituit, ex defectu in-
tentionis requiri, non fieri Sacramentum.

24 Patentur tamen relati Auctores conjuges in tali easu fa-
cilius committere contraria reverentiam Sacramento debiti-
zante celebrando contractum abfirme ratione Sacramenti, quia id
est actionem Sacramentalem irritare, si quidem tenebantur
etiam habere intentionem Sacramenti, cum Christus Dominus
Matrimonium in Sacramentum instituerit; sicut quilibet alias
Sacramentorum Minister mortaliter peccat, dum absque intentione
conficiendi Sacramentum praefat id, quod Christus in
Sacramentum instituit. Quenam autem harum opinionum
sit probabilitas, & magis de mente Doctoris nostri jam diximus
loc. cit. In fine articuli deducimus illam ex his, que habet dist.
26. cit. sub lit. L. ver. Sed hic sib[us] dubium, ubi formam hujus Sa-
cramenti inquirit, & ibi rotum eius discutitur ut verbum retu-
limus, ex quo discutit Higaeus, & Brancus deducunt pri-
mam opinionem esse magis de mente ejus, quia in ultimis ver-
bi dictis, quod omnem contractum Matrimonii legitimum
concomitatur Sacramentum in lege Evangelica, id est, inter ba-
ptizatos, quia illud signum quod requiritur ad contractum, et
ex institutione divina hoc Sacramentum independenter à con-
trahentibus, & non ex eorum voluntate. Verum notavimus
ibi, quod quanvis in fine illius discutitur loco queritur Doctor,
tamen ab initio etiam dixit, quod si pro forma hujus Sacra-
menti determinata sunt verba, sequitur etiam in lege Evangelica
quandoque dari contractus sine Sacramento, cum contra-
hent quandoque inter mutos sine verbis, & si illud non esse ab-
surdum, unde absolute loquendo non videtur habere pro incon-
venienti; quod in lege Evangelica dari possit in aliquo casu
matrimonium in ratione contractus, & non Sacramentum, nec illud
est absurdum, inquit Doctor, quia possibilis est, quod absque ad
legem Evangelicam frequenter contrahebatur, ubi tamquam num-
quam sit Sacramentum propriè loquendo; quare sic intellige-
ndo Scoticum discutimus probabilior est de mente ipsius
secunda opinio, quam prima, sed quia hie causus præciosius
contrahentium est purè metaphysicus, quoniam mortaliter po-
ssibile non appareat, quod volens inter contractum taliter noli-
tum, & corporum potestatē ad tradendum sui dominum in
utrum conjugem, an vero falso potestare divina possit
vir, & feminam absque proprio confensa in Matrimonium
copulari, fusa disputatione loco citato ad quem lectio
remittimus.

QUÆSTIO SECUNDA.

De validitate Matrimonii.

25 C omeniunt DD. quatuor præfertim requiri ad Ma-
trimoniū validitatem. Primum est, ut contrahen-
tes liberum prebeat consensum, illumine de pre-
sentia aliqua alijs, aut signa exteriora exprimant
ur docet Catech. Rom. p. i. c. 8. Secundum est, ut consensus
illius expressio fiat cum Parochio, & duobus, vel tribus testi-
bus, ut certe habetur in Concil. Trident. sess. 24. de Re-
formatione Matrimonii. Tertium est, ut etiam pubertatis in utroque
contrahentium, in mare quidem annorum quatuordecim complerorum, in feminā vero duodecim item completorum, ut
habetur ex c. Continguitas, &c. Assumptione, & cult. de di-
penitentia impuberum, ubi pueri, & pueræ ante dictam etiam
testimonia declarantur inhabiles ad Matrimonium contrahendum,
nisi malitia suppletat etiam, & ob iustam aliquam causam
cum illis dispellatur. Quartum tandem ad validitatem Matri-
monii requiritur, ut in contrahentibus nullum subsistat impe-
dimentum Canonicum, quod Matrimonium contrahendum
impedit, contrahendumque dirimat, de quibus impedimentis
interius fuso dicimus, verum quia circa duo res qui
præfertim aliquae difficultates occurruerunt, hic breviter illas
descraborimus ex juxta dictis l. 4. disp. 7. citat. de Matrimonio Sa-
cramento q. 3. & 4.

ARTICULUS PRIMUS.

De mutuo contrahentium consenso ad Matrimonium
necessario.

26 P rimù quoad primam conditionem ad validitatem
Matrimonii requiritur convenientia Doctores, ut di-
ximus q. 3. cit. a. I. ad valorem contractus Matrimonii mutuum
consensus contrahentium necessariè requiri, ita ut si parte
debet actionem Sacramentalem irritare, sicut contingere potest,
quod ablutio, & prolatione verborum Baptismi, quis absque exce-
ptione aliqua Christus in Sacramentum instituit, ex defectu in-
tentionis requiri, non fieri Sacramentum.

27 Patentur tamen relati Auctores conjuges in tali easu fa-
cilius committere contraria reverentiam Sacramento debiti-
zante celebrando contractum abfirme ratione Sacramenti, quia id
est actionem Sacramentalem irritare, si quidem tenebantur
etiam habere intentionem Sacramenti, cum Christus Dominus
Matrimonium in Sacramentum instituerit; sicut quilibet alias
Sacramentorum Minister mortaliter peccat, dum absque intentione
conficiendi Sacramentum praefat id, quod Christus in
Sacramentum instituit. Quenam autem harum opinionum
sit probabilitas, & magis de mente Doctoris nostri jam diximus
loc. cit. In fine articuli deducimus illam ex his, que habet dist.
26. cit. sub lit. L. ver. Sed hic sib[us] dubium, ubi formam hujus Sa-
cramenti inquirit, & ibi rotum eius discutitur ut verbum retu-
limus, ex quo discutit Higaeus, & Brancus deducunt pri-
mam opinionem esse magis de mente ejus, quia in ultimis ver-
bi dictis, quod omnem contractum Matrimonii legitimum
concomitatur Sacramentum in lege Evangelica, id est, inter ba-
ptizatos, quia illud signum quod requiritur ad contractum, et
ex institutione divina hoc Sacramentum independenter à con-
trahentibus, & non ex eorum voluntate. Verum notavimus
ibi, quod quanvis in fine illius discutitur loco queritur Doctor,
tamen ab initio etiam dixit, quod si pro forma hujus Sacra-
menti determinata sunt verba, sequitur etiam in lege Evangelica
quandoque dari contractus sine Sacramento, cum contra-
hent quandoque inter mutos sine verbis, & si illud non esse ab-
surdum, unde absolute loquendo non videtur habere pro incon-
venienti; quod in lege Evangelica dari possit in aliquo casu
matrimonium in ratione contractus, & non Sacramentum, nec illud
est absurdum, inquit Doctor, quia possibilis est, quod absque ad
legem Evangelicam frequenter contrahebatur, ubi tamquam num-
quam sit Sacramentum propriè loquendo; quare sic intellige-
ndo Scoticum discutimus probabilior est de mente ipsius
secunda opinio, quam prima, sed quia hie causus præciosius
contrahentium est purè metaphysicus, quoniam mortaliter po-
ssibile non appareat, quod volens inter contractum taliter noli-
tum, & corporum potestatē ad tradendum sui dominum in
utrum conjugem, an vero falso potestare divina possit
vir, & feminam absque proprio confensa in Matrimonium
copulari, fusa disputatione loco citato ad quem lectio
remittimus.

17. 58.

Quæstio I. Articulus I.

465

7 Secundum convenientia Doctores ad hujusmodi contractum
nisi sufficiere consensus merè internum, sed requiri, ut exterius
significetur, & exprimatur. Ita Theologi passim, & Juristi, que
signimus qu. 3. cit. art. 3. & Scotus nosfer. 4. d. 26. cit. lit. G. ubi
loquens de actibus consentiendi maris, & feminæ ait oportere
actus per aliqua certa signa mutuè exprimi, aliquo neu-
tri contaret de actu voluntatis alterius, & idem repetit d. 27. q.
2. Probatur ex Conc. Florent. in decreto Eugenii citato, ubi hec
expresio ponitur, tamquam pars clavis, & constitutiva ma-
trimoniū; idem confortat ex jure Canonico, & Civili, ubi passim
hec expresio intervenire supponitur, tamquam ipsius conjugal
constitutiva, ut habetur c. Licit. &c. Tua fraternitas, & c. fi-
nali de Sponsalibus. Hoc etiam iudicatur ratio, quia matrimonium
est humanus contractus, est enim mutuus traditio, & acceptatio
corporum ad ultimam conjugalem, at omnis humanus contractus
per actus humanos, & ab hominibus perceptibili fieri debet,
alioquin ut inquit Doctor, neutri contrahentium contaret de
actu voluntatis alterius, quoniam per voces, & signa externa
conceptus interni manifestantur, et etiam matrimonium in le-
ge nova Sacramentum; ergo non sufficit ad illud consensus me-
re internum, nisi externo, & sensibili signo sit expressus. Sed du-
bitum est, num falso ex dispositione divina possit constitui ma-
trimoniū solo interno viri, & feminæ consensu ab eo alia
expresione externa, sed Deo revelante utrique alterius con-
sensus, & finis causa, peccatum utique est, si tamen ex cau-
sa excusat, qualis si pueri est pudor, non est peccatum, quia
onera non sunt aggravanda, nisi lex sit expressa, nulla autem lex
in contrarium appetit, quia verba esse adhibenda precipiat, set
in dicto cap. Tua significatur tantum verba esse necessaria,
ut matrimonium, & consensus contrahentium clarius constet
Ecclasi, que non iudicat de occultis, & tamquam id, quod
quendam modum de matrimonio negantem sententiam esse
probabiliter; hic enim fermo est de matrimonio, & alii contra-
ribus fateri homines ex natura rei, & pœnitentia ipsa contractum
humanæ institutionis, & in hoc sensu diciunt etiam ex divina
dispositione non posse, matrimonium constitutuere sub ratione
contractus, nec sub ratione Sacerdoti, solo interno viri, & fe-
minæ consensu ab eo alia expressione externa, sed Deo ipso uti-
que revelante alterius consensum, in alio sensu loquendo de
contractibus, & Sacramentis, scit spirituali modo inter Angeli
conflitut potuerunt, si Deus miraculosè efficeret, ut homines
sibi invicem per conceptus loquerentur, ut Angeli loquen-
tur, plane negandum non est, internum consensus per signa
intellexus tunc manifestatum sufficiens est ad contrahen-
dam obligationem, & vinculum matrimoniale, & per talen-
tum internum contractus post Deum conferre gratiam, si-
cne non confert per actum externum sensibilem. Hoc autem
non tollit, quin ex ipsa naturali contractum institutione in-
terior homines sint signa externa sensibilia, quandoquo
dicitur natura nos animo, & sensu confare volunt, & non alio
modo intelligere, quam per sensus.

28 Quartu convenientia DD. verba, vel alia signa, quibus contra-
habet matrimonium, talia esse debere, ut exprimant de præ-
senti, & tunc, quando proferuntur, conjuges mutuè transference, sed da-
re se corpora ad invicem. Ita D. Th. D. Bonav. & Scotus 4. d. 28.
q. 1. ubi alia significatio in verbo rotum debere esse talen, ut ex-
primat consensus, & contractum de præsenti; quia sunt signa
repräsentativa, non autem prognostica, quod quidem commun-
ne est omnibus Sacramentis. Probatur ex c. Licit. de sponsa duorum,
& ex rot. tit. de sponsalibus, & de Clandestina Despousa-
tione, ubi contractus matrimonialis per hoc à sponsalibus fecer-
tur, feta a simplici promissione, quod ille fit per verba de præ-
senti translationem ex pronostica, & pro præsenti; huc vero per
promissione de futuro, per verba exprimita translatione
non faciendam. Deinde probatur ex Conc. Flor. in Decreto Eu-
genii, ubi loquens de matrimonio inquit, quid causa officia ma-
trimoniū regulariter est maritus consensus per verba de præsenti
expressus. Tandem probatur ratione à Scoto ibi infrauta, quia
contractus matrimonialis est actualis traditio mutuus potestatis
corporis ad invicem, sed sola verba, seu signa, quæ can exprimant
de præsenti, significant actualem dationem, & traditionem,
non autem verba de futuro; quia nullus pronuntiendo tradit il-
lud, quod promittit, imo est contradicito, quia promissio est de
tradendo in futurum; ergo consensus, & contractus matrimoniali
non potest exprimi, & celebrari, nisi per verba de præsenti.
Hoc etiam probat Doctor de matrimonio ea ratione, quia Sa-
cramentum est, quia intentio Ministri de Sacramente, confiden-
do, quando verba profert, non potest esse de futuro, sed necessaria
est de futuro, sed necessaria debet esse de præsenti, nec intendere pro futuro est suffi-
ciente in ministerio ad Sacramentum confidendum, sed oportet
quod intendat de futuro pro præsenti, sicut signum significat, omnia
enim verba Sacramentorum talia sunt, quae significant, repre-
sentative effectum tunc fieri, quando proferuntur, non autem
prognosticæ, scilicet faciendum; ergo contrahentes non contra-
hunc, nec Sacramentum efficaciter, si consensus præstant per ver-
ba de futuro, sed necessaria debet esse de præsenti, ut appareat
consensum esse de translatione domini corporum pro præsenti,
& manifestetur exterioris tunc fieri translationem domini in cor-
pora contrahentium, quando verba proferuntur ab illis, vel signa
æquivalencia demonstrant. Qualiter etiam huiusmodi nu-
bentum consensus possit adhuc, & exprimi per procuratorem,
nunciam, aut epistolam, jam declaratum est supra quæ præcar. a.
Ita Sylvius, Ledetina, Rodriguez, & Averla, & quidam alii.

29 Communis tamen sententia negat verba etiam impoten-
tibus loqui esse necessariae Sacramenti, quod expresse
habetur in c. 1. Despon. Impuberum in 6. ubi statutum valere
matrimonium quando parentes exprimunt consensus nomine
sionum, & non contradicentium, quia hoc est suffi-
cientis signum, quod ipsi consentiunt, quod totum etiam docue-
Scotus d. 27. q. 2. ad 2. & hoc etiam ratio ipsa suadet, quia cum
ad rationem contractus, & ad veram expressionem consensus
partium alia signa exteriora sufficiunt posse præter verba, & in
matrimonio debeant omnino sufficiere inter furos, & mutos,
congruum non erat, neque expedit, ut Ecclesia in reliquo pre-
figeret verba, tamquam necessariae Sacramenti ad va-
lore in matrimonio, & hoc etiam confat ex praxi Ecclesia in Ri-
tuali Romano de Sacramento Matrimonii, ubi dicitur quid ad
illud contrahendum non sufficiat consensus unius, sed debet esse
amborum, & expressis alijs signis sensibilibus, sive sive per se, sive
per Procuratorem, neque id refutatur Rituale ad folios mutos, &
indiferenter loquuntur de omnibus, & loguitur de matrimonio,
non tantum, ut contractus civilis est, sed etiam ut Sacramen-
tum. Negat etiam communis opinio imponentibus loqui ver-
ba esse necessariae Sacramenti præceptum, ut dictum est I.c. Ita Sancti
Ponce, Coninch. Hurt. Fillius, Diana, & ex nostris Hig. & Branc.
& alii Recentiores dicens quid licet sit validè congruum, ut
matrimonium per verba celebretur, & hęc sit validè convenien-
tia ad rem tantum momenti; scilicet tamen scandalum, non videtur
esse de præcepto divino, aut Ecclesiastico, modo subtilis aliqua
causa sufficiens, ut verecundia in pueris, quia recedere à com-
muni forma, quae est in sua per verba, & re gravi, fieret ex con-
temptu, & finis causa, peccatum utique est, si tamen ex cau-
sa excusat, qualis si pueri est pudor, non est peccatum, quia
onera non sunt aggravanda, nisi lex sit expressa, nulla autem lex
in contrarium appetit, quia verba esse adhibenda precipiat, set
in dicto cap. Tua significatur tantum verba esse necessaria,
ut matrimonium, & consensus contrahentium clarius constet
Ecclasi, que non iudicat de occultis, & tamquam id, quod
regulariter facit ad probationem matrimonii facilorem, non
autem volunt illis verbis significare Pontifex, quod Ecclesia
sigat tantum verba, aliquo statim fibi contradiceret, dum
sufficit, quod furi, & muti possint contrahere matrimonium
fine verbis per mutuum consensus alijs signis expressum.

30 Quintu convenientia DD. verba, vel alia signa, quibus contra-
habet matrimonium, talia esse debere, ut exprimant de præ-
senti, & tunc, quando proferuntur, conjuges mutuè transference, sed da-
re se corpora ad invicem. Ita D. Th. D. Bonav. & Scotus 4. d. 28.
q. 1. ubi alia significatio in verbo rotum debere esse talen, ut ex-
primat consensus, & contractum de præsenti; quia sunt signa
repräsentativa, non autem prognostica, quod quidem commun-
ne est omnibus Sacramentis. Probatur ex c. Licit. de sponsa duorum,
& ex rot. tit. de sponsalibus, & de Clandestina Despousa-
tione, ubi contractus matrimonialis per hoc à sponsalibus fecer-
tur, feta a simplici promissione, quod ille fit per verba de præ-
senti translationem ex pronostica, & pro præsenti; huc vero per
promissione de futuro, per verba exprimita translatione
non faciendam. Deinde probatur ex Conc. Flor. in Decreto Eu-
genii, ubi loquens de matrimonio inquit, quid causa officia ma-
trimoniū regulariter est maritus consensus per verba de præsenti
expressus. Tandem probatur ratione à Scoto ibi infrauta, quia
contractus matrimonialis est actualis traditio mutuus potestatis
corporis ad invicem, sed sola verba, seu signa, quæ can exprimant
de præsenti, significant actualem dationem, & traditionem,
non autem verba de futuro; quia nullus pronuntiendo tradit il-
lud, quod promittit, imo est contradicito, quia promissio est de
tradendo in futurum; ergo consensus, & contractus matrimoniali
non potest exprimi, & celebrari, nisi per verba de præsenti.
Hoc etiam probat Doctor de matrimonio ea ratione, quia Sa-
cramentum est, quia intentio Ministri de Sacramente, confiden-
do, quando verba profert, non potest esse de futuro, sed necessaria
est de futuro, sed necessaria debet esse de præsenti, nec intendere pro futuro est suffi-
ciente in ministerio ad Sacramentum confidendum, sed oportet
quod intendat de futuro pro præsenti, sicut signum significat, omnia
enim verba Sacramentorum talia sunt, quae significant, repre-
sentative effectum tunc fieri, quando proferuntur, non autem
prognosticæ, scilicet faciendum; ergo contrahentes non contra-
hunc, nec Sacramentum efficaciter, si consensus præstant per ver-
ba de futuro, sed necessaria debet esse de præsenti, ut appareat
consensum esse de translatione domini corporum pro præsenti,
& manifestetur exterioris tunc fieri translationem domini in cor-
pora contrahentium, quando verba proferuntur ab illis, vel signa
æquivalencia demonstrant. Qualiter etiam huiusmodi nu-
bentum consensus possit adhuc, & exprimi per procuratorem,
nunciam, aut epistolam, jam declaratum est supra quæ præcar. a.
Ita Sylvius, Ledetina, Rodriguez, & Averla, & quidam alii.

31 Quintu, et tamen gravis difficultas, quam fusè exagita-
mus loc. cit. an similes temporis requiratur ad consensus
mutuum de præsenti, ut sit validus, in qua diximus tres esse op-
tiones,

Magistrus Theolog. Moral.